

- AANTEKENEN -

Aan: Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de minister, Prof. mr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Baarn, 7 juni 2021

Betreft: reflectie op commissiedebat, 27 mei jl.

Geachte heer Grapperhaus,

Op 27 mei 2021 stond het commissiedebat 'Taakdifferentiatie brandweer en crisisbeheersing' op de agenda van de Tweede Kamer. Onze belangstelling was voorafgaand en tijdens dit debat vooral gericht op de actuele stand van zaken ten aanzien van een aantal belangrijke thema's op het gebied van de brandweezorg in Nederland. Boven alles waren we zeer verheugd met de uitnodiging van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid om de taakdifferentiatie bij de brandweer, vanuit het perspectief van brandweervrijwilligers als ervaringsdeskundigen en als direct betrokkenen, te mogen toelichten. Dit gesprek hebben wij als zeer nuttig en zinvol ervaren.

Taakdifferentiatie

Zonder ons nadrukkelijk in het vraagstuk over de juridische reikwijdte van de voorstellen te willen mengen, hebben we aansluitend op ons gesprek met de commissie ook zeer aandachtig geluisterd naar het ter zake dienend betoog van de juristen Boogaard en Cuyvers. Dit betoog geeft aanvullend betekenis aan onze opmerkingen over de stapeling van juridische zienswijzen, zoals we die al in juli 2020¹ hebben ingebracht in de Denktank. In dat licht, en in vergelijking met het resultaat van het onderzoek door de landsadvocaat en Prof. mr. L.G. Verburg, dat in onze ogen uitsluitend was gericht op het identificeren van eventuele risico's onder Europees en internationaal arbeidsrecht, komt de meer oplossingsgerichte benadering van Boogaard en Cuyvers, waarbij Europees recht gerespecteerd wordt maar ruimte wordt gecreëerd voor Vrijwilligerschap, volgens ons veel meer tegemoet aan de kern van het vraagstuk en de oorspronkelijke doelstelling² van alle partijen; *"het behoud van de vormgeving van het vrijwilligerschap bij de brandweer en de bijbehorende rechtspositie"*.

Bovendien vinden de juridische argumenten om de huidige opzet van de Vrijwillige Brandweer te verdedigen aansluiting bij het pleidooi van de nationale brandweerorganisaties van maar liefst negen EU-lidstaten, te weten; Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Hongarije, Finland, Estland, Litouwen, Slovenië en Nederland, voor het veiligstellen van de juridische ruimte voor de inzet van professionele vrijwilligers. Wij zijn dan ook blij met uw strijdbaarheid en toezegging om de mogelijkheden hiertoe in Brussel, Luxemburg, Ljubljana, dan wel elders, in overleg met de Eurocommissaris en in samenwerking met uw ambtsgenoten in de voornoemde EU-lidstaten, zorgvuldig te verkennen. De Franse minister van Binnenlandse Zaken heeft hiertoe al een aanzet³ gegeven.

Voor wat betreft de mogelijkheden in eigen land zijn we uiteraard ook erg blij met uw toezegging om twee deskundigen, in samenspraak met mensen uit de praktijk, nog eens te laten kijken naar de wijze waarop het brandweerstelsel toekomstbestendig kan blijven. Daar werken we graag aan mee. Op grond van onze zienswijze in de vorige alinea's en het feit dat Vrijwilligheid bij de brandweer voornamelijk is gebaseerd op altruïstische principes i.p.v. het verrichten van arbeid tegen een vergoeding, mag er geen twijfel over bestaan dat wij ook de hoogleraar decentrale overheden, dhr. Boogaard, en de universitair hoofddocent Europees recht, dhr. Cuyvers, nadrukkelijk scharen onder de noemer 'deskundigen'.

Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV)

Bezoek : Tolweg 5
3741 LM Baarn
Post : Postbus 147
3740 AC Baarn

Telefoon : 085- 5000520
Home : www.brandweervrijwilligers.nl
E-mail : info@brandweervrijwilligers.nl

Fiscaal : 81.86.45.167
KvK-nummer : 08168567
Bank: NL16 RABO 0309 1304 25

Een ander essentieel element, dat ondanks onze opmerkingen in de discussie over taakdifferentiatie⁴ volledig buiten beschouwing is gebleven, is onze vrees voor het ontstaan van een ongewenst spanningsveld tussen Vrijwilligers en Beroeps als gevolg van het 'limiteren' van het huidige takenpakket. Dit zal naar onze verwachting voor Vrijwilligers gaan zorgen voor een grotere onveiligheid. Immers, zij worden dan voor bepaalde soorten incidentbestrijding niet langer opgeleid. Toch zullen zij, wanneer een incident van dit type zich in hun verzorgingsgebied voordoet, worden gealarmeerd. Dan komen zij als eerste ter plaatse bij het incident en moeten voor de effectieve bestrijding wachten op gespecialiseerde beroeps collega's die van verder weg komen. Dit zal betekenen dat het incident groter wordt of dat de Vrijwilligers starten met de bestrijding terwijl zij niet voldoende zijn opgeleid en getraind in de gevaarsaspecten en bestrijdingsmogelijkheden voor dit type incident. Daardoor ontstaan er grotere risico's op ongeval en letsel. Zowel voor de Brandweer Vrijwilligers zelf als voor de burgers aan wie zij hulp verlenen.

Mede daarom moet een stelsel dat, in lijn met de bouwstenen 2,3 en 4 van de denkrichting, voorziet in het organiseren van een fundamenteel onderscheid tussen beroeps- en vrijwillige brandweermensen op het gebied van taken en opleidingen, niet op de lange baan (implementatie over 5 tot 10 jaar), maar helemaal van de baan. Daar zullen we ons samen met onze achterban, de 19.000 ervaringsdeskundigen, voor blijven inzetten.

Veilige bestrijding van vuurwerkbranden.

We zijn blij met uw toezegging om de Kamer binnen twee weken te informeren over hoe de blusinstructie ten aanzien van illegaal vuurwerk en vuurwerk in de subklasse 1.3 is uitgewerkt in de richtlijn optreden bij vuurwerk. We hebben gemerkt dat tijdens het commissiedebat onduidelijkheid ontstond over de actuele stand van zaken als het gaat om instructies voor een veilig optreden van de brandweer bij branden waarbij illegaal vuurwerk of vuurwerk in de subklasse 1.3 is betrokken is. In het rapport van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) met de resultaten uit het onderzoek naar de blusinstructies bij vuurwerkbranden, waarbij ook deskundigen van de VBV waren betrokken, is het volgende geconcludeerd:

"Op basis van de door de deskundigen aangedragen argumenten is het IFV echter van mening dat vuurwerk van subklasse 1.4 in contact mag komen met water zonder dit tot een massa-explosie leidt. Het gebruik van water om te koelen en om uitbreiding te voorkomen bij een brand waarbij vuurwerk van subklasse 1.4 betrokken is, is daardoor mogelijk. Deze conclusie over het gebruik van water bij vuurwerk van subklasse 1.4 kan het IFV niet trekken als het gaat over vuurwerk van subklasse 1.3. Daardoor kan het IFV hierover geen richtinggevende uitspraak doen. Het IFV is het met veel deskundigen eens die stellen dat nader onderzoek noodzakelijk is."

In uw beleidsreactie op de onderzoeken gaf u aan dat er geen enkele twijfel mag bestaan over de risico's en instructies voor hulpdiensten bij vuurwerkbranden. Ook schreef u: 'Over het door het IFV genoemde aanvullend onderzoek gaan we in gesprek met de betrokken organisaties; de eerste contacten zijn al gelegd.' We wachten nog op de beoogde themadag om daarna, in gezamenlijkheid met de betrokken partijen, de richtlijn 'veilig optreden bij vuurwerk' definitief te kunnen vaststellen. We zien derhalve met veel belangstelling uit naar uw brief.

Informatievoorziening over de prestaties van de brandweer

"De veiligheidsregio moet over de middelen beschikken om zware ongevallen, branden, rampen en crises waar mogelijk te voorkomen en om ingeval deze zich onverhoopt voordoen, professioneel en slagvaardig te kunnen optreden" luidt een passage op pagina 3 in de Memorie van toelichting⁵ van de Wet veiligheidsregio's. Maar is er wel een duidelijk beeld van hoe slagvaardig de brandweer ervoor staat? Inzicht in de operationele capaciteiten en prestaties van de brandweer is van belang voor het brandweerveld zelf, maar zeker ook voor bestuur, beleid en wetenschap.

Echter, volgens de Algemene Rekenkamer is het inzicht in de bestaande en de benodigde bestrijdingscapaciteit voor natuurbranden beperkt. Daarom vroegen woordvoerders van verschillende fracties tijdens het commissiedebat om een duiding van de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer en refereerden daarbij aan het sinds 2011 sluipend maar gestaag verdwijnen van honderden tankautospuitten, hulpverleningsvoertuigen, redvoertuigen en de bijbehorende bemensing. Het afvoeren van materieel leidt op de kazernes immers tot een lagere behoefte aan repressief brandweerpersoneel. Dat verloop was ook terug te vinden in de Brandweerstatistiek van het CBS.

In uw reactie verwees u nog naar de Brandweerstatistiek. Om misverstanden te voorkomen wordt de dataverzameling nu 'Brandweerkerndata' genoemd⁶ en gebruikt om trends en ontwikkelingen binnen de brandweer op landelijke schaal te kunnen volgen. *"Valt ons daar iets in op, dan kunnen we tijdig gericht actie ondernemen"*, aldus de portefeuillehouder van het Veiligheidsberaad. Het probleem is echter dat bijvoorbeeld een ingrijpende bezuiniging op de bestrijdingscapaciteit voor natuurbranden⁷ op de Veluwe, niet wordt geregistreerd

en daarmee dus ook niet opvalt in de rapportages over de Brandweerderdata. Evenmin is dat het geval bij kerninformatie over belangrijke onderwerpen zoals onder meer de uitgaven en inkomsten die betrekking hebben op de brandweer en rampenbestrijding, objecten en oorzaken van buiten- en binnenbranden (brand in woongebouw, zorgcomplex, schip, stal, schuur, bos, berm of schoorsteen?). Hoewel de veiligheidsregio's anno nu beschikken over het kwantitatieve en kwalitatieve bronmateriaal om in de sector op alle gebieden 'een vinger aan de pols te houden', gebeurt dat maar mondjesmaat en presenteerde het CBS in de Brandweerstatie van vijftien jaar geleden⁸ beduidend meer informatie en variabelen over de rol en werkzaamheden van de Nederlandse brandweer dan nu het geval is.

Daarmee openbaren zich de in onze brief van 26 maart 2018⁹ gemelde tekortkomingen in de inrichting van een uniforme informatievoorziening over de prestaties van de brandweer en is met de overdracht van de dataverzameling van het CBS naar het IFV de informatievoorziening helaas niet naar een 'hoger niveau' gebracht, althans niet voor wat betreft het realiseren van onze gezamenlijke ambitie¹⁰ om te komen tot betrouwbare en actuele gegevens in het kader van het project 'Verbeteren Brandweerstatie'. Naar ons oordeel is de nieuwe manier om trends en ontwikkelingen binnen de brandweer op landelijke schaal te kunnen volgen, categorisch ontoereikend om te voorzien in de informatiebehoefte m.b.t. de prestaties van de brandweer.

Omdat dit begrensde inzicht zich niet beperkt tot de bestrijdingscapaciteit voor natuurbranden, maar ook omdat het afvoeren van honderden basisbrandweereenheden en ondersteuningseenheden niemand is opgevallen, stellen wij ons de vraag; op basis van welke informatie de Inspectie Justitie en Veiligheid in haar rapport¹¹ over de inrichting van de repressieve brandweezorg heeft geconcludeerd dat er 'ruim voldoende' eenheden beschikbaar zijn om de afgesproken bovenregionale bijstand te kunnen leveren? Met minder materieel én mensen in de 856 vrijwilligerskazernes wordt het immers wel beduidend lastiger om de continuïteit van de brandweezorg te waarborgen, vooral in de zomermaanden. Welke consequenties dit heeft voor het leveren van bijstand en de noodzakelijke restdekking is door de Inspectie immers niet onderzocht. Dit geldt overigens ook voor de paraatheid en opkomsttijden van specialistische eenheden zoals bijvoorbeeld eenheden voor de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen en de inzet van brandweerdikers bij waterongevallen. Dit brengt ons bij het volgende onderwerp dat we graag nog eens aan u willen voorleggen: opkomsttijden en slagkracht.

Opkomsttijden en slagkracht

Tijdens het commissiedebat refereerde u aan de door de Inspectie Justitie en Veiligheid geconstateerde knelpunten met betrekking tot de opkomsttijden. U benadrukte dat het halen van de vastgestelde opkomsttijden géén vrijblijvende kwestie is en dat u eraan hecht dat het bestuur zijn verantwoordelijkheden neemt, realistische opkomsttijden vaststelt en dat daarbij ook de vereiste bestuurlijke transparantie in acht wordt genomen, richting gemeenteraden, maar ook gewoon richting de burgers. Bij deze bestuurlijke verantwoordelijkheid hoort ook het bieden van inzicht in de operationele slagkracht van de brandweer. Het belang van realistische opkomsttijden en de relatie tussen het risico dat aan bepaalde objecten gebonden is en de slagkracht van de brandweer, heeft u immers in uw beleidsreactie¹² op het rapport van de Inspectie JenV "Inrichting repressieve brandweezorg" nog eens stevig benadrukt.

Daarom hebben we met onze deskundigen constructief meegewerkt aan de ontwikkeling van een landelijk uniforme systematiek voor dekkingsplannen waarin de slagkracht centraal is gesteld door de opkomsttijden in relatie met opschaling te bezien. Echter, een navolgbare, brandweerkundig onderbouwde bepaling en beoordeling van de capaciteit / slagkracht, als een wezenlijk en verplicht onderdeel van de nieuwe systematiek, blijkt tot nu toe te ontbreken in de dekkingsplannen van de 6 pilotregio's. Daarvan hebben we de betrokken partijen op 14 augustus 2020¹³ in kennis gesteld. Samen met de voorlopige conclusies van het IFV¹⁴ en de Inspectie JenV¹⁵ maken de geconstateerde tekortkomingen een succesvolle realisatie van een landelijk uniforme methodiek voor dekkingsplannen vooralsnog hoogst onwaarschijnlijk, de door uw ambtelijke staf opgetekende verklaringen¹⁶ vanuit de veiligheidsregio's ten spijt. Tegen deze achtergrond verwijzen we u – wellicht ten overvloede - nog graag naar onze brief van 11 november 2019¹⁷ over de slagkracht van de brandweer.

Omdat u als stelselverantwoordelijke het landelijk beeld over de opkomsttijden als zorgwekkend beschouwde, en omdat er geen helder beeld is van de ontwikkelingen op het gebied van de slagkracht van de brandweer, geeft uw toezegging om de Kamer in het najaar, en wel voor de begrotingsbehandeling, schriftelijk inzicht te bieden in de ontwikkeling van de capaciteit van de brandweer de afgelopen tien jaar en in de mogelijke oorzaken van trends in dit verband, ons vertrouwen dat dit beeld er ook daadwerkelijk komt. Omdat onze inventarisatie zich tot nu toe heeft beperkt tot openbaar toegankelijke bronnen, zullen we deze vraag ook bij onze achterban uitzetten. Daarmee willen we op kazerniveau zicht krijgen op de ontwikkelingen. In het verlengde van de doelstelling van de regering om het huidige niveau van brandweezorg voor de burgers van Nederland minimaal beschikbaar te houden, ondersteunen we u graag bij het realiseren van deze ambitie.

Agenda risico- en crisisbeheersing

De evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's benoemde in haar rapport¹⁸ belangrijke uitdagingen waar we voor staan. Het kabinet heeft dit recent beaamd in haar reactie¹⁹ op de wetsevaluatie en ziet het als een belangrijke maatschappelijke opgave voor het volgende kabinet om hierop door te pakken. Deze conclusies delen wij.

Tijdens het commissiedebat gaf u aan dat parlement en regering grondig met elkaar in gesprek moeten gaan over de vraag wat moet worden gedaan met de bevindingen van de evaluatiecommissie. Op uw verzoek hebben we een eerste reactie²⁰ gegeven op de bevindingen van de evaluatiecommissie. Daarin hebben we ook onderwerpen benoemd die een nauw verband hebben met de inhoud van uw 'Slotbrief Agenda risico- en crisisbeheersing 2018-2021'. Meer specifiek; de Nederlandse bijdrage aan het Europees civiele beschermingsmechanisme (UCPM) bij de aanpak van ernstige crises en rampen in relatie met de grootschalige ondersteuning vanuit Duitsland en België die Nederland ontving bij de bestrijding van de grote natuurbranden eind april 2020 in de Meinweg en Deurnsche Peel. Zonder deze massale burenhulp was de ramp niet te overzien geweest, aldus onafhankelijke deskundigen. Maar niet elke veiligheidsregio grenst aan Duitsland of België of kan een beroep doen op (massale) burenhulp.

Daarom vinden we het curieus dat de Nederlandse overheid miljoenen euro's bijdraagt aan het response-instrument rescEU ten behoeve van capaciteiten voor de aanpak van ernstige bosbranden, ernstige medische en CBRN gerelateerde rampen in Europa, zonder inzicht te hebben in de beschikbare capaciteiten voor de bestrijding van gelijksoortige calamiteiten in eigen land, zoals de Algemene Rekenkamer onlangs terecht concludeerde. Het IFV onderkende al in 2018 in het rapport²¹ 'Risico's in samenhang' dat de regie in de aanpak van bovenregionale risico's ontbreekt en 'capaciteitsplannen' voor crisisscenario's onvoldoende zijn uitgewerkt. Tot overmaat van ramp constateert de evaluatiecommissie ook nog dat buurregio's in Nederland geen zicht hebben op elkaars capaciteiten en ook het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) geen inzicht heeft in de beschikbare expertise en capaciteit. Wie het wel weet mag het zeggen. Dit feitencomplex steunt ons in de gedachte dat maatregelen niet alleen wenselijk, maar dringend noodzakelijk zijn.

We zien uit naar uw reactie op deze brief. Uiteraard zijn we ook graag bereid om een nadere toelichting te geven. Met vriendelijke groet en in afwachting van uw reactie.

Namens de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers

Marcel Dokter
voorzitter

Kopie: Vaste commissie Justitie en Veiligheid

¹ Memo VBV aan Denktank/Werktank rechtspositie brandweervrijwilligers, 13 juli 2020

² Brief van de minister van Justitie en Veiligheid, 10 december 2018

³ Position Paper Nationale Federatie van Brandweerlieden in Frankrijk (FNSPF), maart 2019

⁴ Memo VBV aan Denktank/Werktank rechtspositie brandweervrijwilligers, 13 juli 2020

⁵ Wet veiligheidsregio's, Memorie van toelichting, 6 augustus 2007

⁶ Brandweerkerndata 2018: nulmeting met jaarlijkse herhaling, 2 oktober 2019

⁷ Bestrijding natuurbranden op de Veluwe in gevaar door bezuinigingen, EenVandaag, 14 januari 2020

⁸ Publicatie Brandweerstatistiek 2006, Centraal Bureau Statistiek, 31 oktober 2007

⁹ Brief aan de minister van JenV over de 'Continuering brandweerstatistiek', 26 maart 2018

¹⁰ Inventarisatie informatiebehoefte brandweerstatistiek, WODC 2012

¹¹ Rapport Inrichting repressieve brandweezorg Landelijk Beeld, Inspectie JenV, 23 mei 2018

¹² Beleidsreactie op het rapport van de Inspectie JenV "Inrichting repressieve brandweezorg", 23 mei 2018

¹³ Notitie 'Beoordelingskader slagkracht', VBV, 14 augustus 2020

¹⁴ Memo 'Voorlopige resultaten Evaluatieonderzoek pilot GGO', IFV, 2 april 2021

¹⁵ Ontwikkelingen over het Inspectieonderzoek gebiedsgerichte opkomsttijden, Inspectie JenV, 4 februari 2021

¹⁶ Voortgang project gebiedsgerichte opkomsttijden, ministerie van JenV, 9 maart 2021

¹⁷ VBV-brief over de slagkracht van de brandweer, 11 november 2019

¹⁸ Evaluatierapport 'Naar toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweezorg', 4 december 2020

¹⁹ Kabinetsstandpunt evaluatie Wet veiligheidsregio's, 8 februari 2021

²⁰ Eerste reactie op eindrapport evaluatie Wvr, VBV, 10 december 2020

²¹ Instituut Fysieke Veiligheid, p. 41 rapport 'Risico's in samenhang', 17 januari 2018